ICAC

Institut
Català
d'Arqueologia
Clàssica

Memòria d'Activitats del 2003

Memòria d'activitats
de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica
Any 2003

Contracte programa
entre el Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació
i el consorci Institut Català d'Arqueologia Clàssica

SUMARI

Presentació 3

Objectius estratègics i línies d'actuació 4

- Disseny i engegada de l'estructura organitzativa 5
- Desenvolupament de línies, programes i projectes de recerca 8
- Desenvolupament de les activitats de formació avançada i de difusió 26
- Adequació de la seu de l'Institut i posada en marxa del seu funcionament 30

Indicadors de seguiment 32

Recull de premsa 35

PRESENTACIÓ

Aquesta Memòria d'Activitats del 2003 de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica respon als acords establerts entre el Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya i l'Institut, acords que van ser fixats amb data de 16 de juny de 2003 en el contracte programa que ambdós organismes van subscriure per al període que s'estén del 2003 al 2006.

La clàusula dotzena del contracte programa estableix que la Comissió de Seguiment avaluarà anualment el compliment dels objectius i compromisos fixats. La Memòria d'Activitats del 2003 respon, doncs, a aquest requeriment i ha estat estructurada en dues parts. La primera part presenta els objectius estratègics i les línies d'actuació desenvolupats en el passat exercici, d'acord amb allò que estableixen la clàusula sisena i l'annex I del contracte programa. La segona part presenta una graella en què, d'acord amb la clàusula vuitena i l'annex I del contracte programa, es relacionen els indicadors de seguiment.

El 2003 ha estat per a l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica un any decisiu en el procés de constitució del centre. Aquesta fase inicial ha estat marcada per un fet molt notable: la remodelació i adequació de la seu —l'edifici de l'Antic Mercat del Fòrum de Tarragona— i la seva posterior inauguració.

Les obres de l'Antic Mercat Fòrum van constar de dues fases. De gener a març es va remodelar i adequar la primera planta, on hi ha entre altres els despatxos de la direcció, la secretaria i els investigadors. El mes d'abril, el personal de l'Institut, que s'havia ubicat provisionalment en unes dependències de la Universitat Rovira i Virgili, es va poder traslladar a la seu definitiva, moment en què també s'iniciaven les obres a la planta baixa i soterrani. Durant l'intens període de les obres, l'ICAC ja va començar la programació i posada en marxa de les activitats relatives a la recerca, la docència i la difusió.

Finalment, amb la inauguració de la seu el dia 26 de setembre de 2003, l'Institut es confirmava com una realitat dins del món de la recerca en l'àmbit català.

Josep Guitart i Duran
Director

Tarragona, 31 de març de 2004

OBJECTIUS ESTRATÈGICS I LÍNIES D'ACTUACIÓ

OBJECTIU 1

DISSENY I ENGEGADA DE L'ESTRUCTURA ORGANITZATIVA

Línia d'actuació 1.1- Elaboració, per a ser aprovat si s'escau, d'acord amb l'article 24 dels Estatuts de l'ICAC, d'un pla quadriennal d'activitats que estarà conformat per aquest contracte programa i pel document "Bases d'Actuació".

El pla quadriennal d'activitats de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica es fonamenta en dos documents essencials que defineixen la seva estructura orgànica i la seva missió investigadora:

1. El contracte programa amb el Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació, signat a Barcelona el 16 de juny de 2003.
2. Les Bases d'Actuació de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica.

   En aquest document l'Institut defineix la seva estructura i organització interna com a centre de recerca públic, el tipus de personal que l'integra, els objectius d'investigació, l'estructura de la recerca a desenvolupar i el seu funcionament.

   L'activitat científica de l'ICAC es porta a terme a través de quatre grans línies d'investigació, de les quals sorgeixen diferents programes que, a la vegada, generen projectes concrets. S'han definit també uns programes transversals de caràcter metodològic i aplicat que incideixen en cadascuna de les línies. Les Bases d'Actuació presenten les directrius i els plantejaments actuals dels estudis en cada línia i programa transversal, així com els àmbits i les metodologies que han de seguir les activitats de recerca del centre en les diferents especialitats i camps fonamentals de l'arqueologia clàssica.

   Les Bases d'Actuació responen i alhora defineixen l'esperit de cooperació de l'Institut amb la resta de la comunitat científica vinculada al mateix camp del coneixement. Per això han estat redactades en col·laboració amb professorat de les universitats catalanes i personal de museus i institucions relacionades amb l'arqueologia clàssica i disciplines afins.

   El director de l'Institut va presentar davant del Consell de Direcció de l'ICAC (reunit en sessió ordinària el dia 10 de març de 2003) un primer esborrany del document, que finalment es va fer públic el mes de juliol a través de la web de l'ICAC (http://www.icac.net) en llengua catalana, castellana i anglesa.

Línia d'actuació 1.2- Implementació progressiva de l'estructura organitzativa prevista en els Estatuts i en l'esmentat pla quadriennal d'activitats.

En el transcurs del 2003, l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica va posar en marxa la seva estructura organitzativa d'acord amb allò que preveuen els Estatuts, el Contracte programa i les Bases d'Actuació.

El 10 de març va tenir lloc la sisena reunió ordinària del Consell de Direcció de l'ICAC. La reunió va aprovar la gestió i el balanç econòmic del 2002, el programa d'activitats i la proposta de pressupost per al 2003, així com la incorporació del centre en l'Associació Catalana d'Entitats de Recerca (ACER).

El 12 de març, data de la signatura de constitució de l'Associació Catalana d'Entitats de Recerca, l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica va quedar integrat en aquesta associació. El passat exercici la Junta Directiva de l'ACER, de la qual el director de l'ICAC és vocal, va celebrar un total de vuit reunions.

El 29 d'abril, l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica i la Universitat Rovira i Virgili van signar el conveni d'adscripció de l'ICAC com a institut universitari de recerca d'aquesta universitat (adscripció aprovada per l'Ordre del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació publicada al DOGC núm. 4027, de 10 de desembre de 2003).

El 5 de maig, l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica i l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR) van signar, en el marc del programa de suport al personal investigador estranger, un conveni de col·laboració per a l'obtenció dels permisos de treball i residència a Catalunya.

Durant l'any 2003, es van dur a terme les gestions per a la realització d'un conveni marc de col·laboració entre l'Institut i la Universitat de Barcelona, conveni que finalment es va signar amb data de 20 de gener de 2004.

D'altra banda, l'ICAC ha iniciat contactes en vistes a establir convenis de col·laboració amb les institucions següents: Direcció General de Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya, Ajuntament de Tarragona, Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat Oberta de Catalunya, Institut d'Estudis Catalans, Museu Nacional d'Arqueologia de Catalunya, Patronat d'Arqueologia de Guissona i Institut Europeu de la Mediterrània.

Línia d'actuació 1.3- Incorporació progressiva, via contractació, de personal per cobrir els llocs previstos en el pla quadriennal d'activitats.

En resposta a aquest objectiu cal assenyalar que, durant una bona part del 2003, la incorporació del personal per cobrir els llocs previstos en el pla quadriennal d'activitats es va veure parcialment frenada per les obres de remodelació i adequació de la seu de l'Institut. Aquestes obres, malgrat la rapidesa amb què es van realitzar, i la manca d'espais adequats van obligar la direcció del centre a posposar la normal contractació del personal previst — administratiu, investigador i tècnic—.

A principis del mes de gener es van iniciar les obres de l'edifici de l'Antic Mercat del Fòrum de Tarragona per a seu de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica. Fins a l'abril, l'ICAC va establir la seva improvisada seu en unes dependències de la Universitat Rovira i Virgili, situades en el seu campus poliesportiu. Un cop finalitzades les obres de la planta primera, el personal directiu, administratiu i investigador es va traslladar a la nova seu, on va conviure fins al mes de setembre amb la segona fase de les obres i amb les tasques d'equipament dels espais (mobiliari, material informàtic i audiovisual, etc.).

Malgrat totes aquestes limitacions d'espai, l'ICAC va acabar assolint la implementació del personal previst (vegeu la graella dels indicadors).

Els investigadors incorporats a l'ICAC durant l'any 2003 han estat els següents: Josep Guitart, Jordi Principal, Jordi López, Josep Maria Macias i Josep Maria Palet.

OBJECTIU 2

DESENVOLUPAMENT DE LÍNIES, PROGRAMES I PROJECTES DE RECERCA

Línia d'actuació 2.1- Incorporació d'investigadors adscrits i investigadors col·laboradors

INVESTIGADORS ADSCRITS

D'acord amb les Bases d'Actuació de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica, l'adscripció d'investigadors s'ha de dur a terme en el marc dels convenis de col·laboració que l'Institut estableixi amb les universitats i altres centres de recerca. Amb aquest propòsit, durant el 2003 l'ICAC va establir contacte amb les universitats catalanes.

Fruit d'aquests contactes va ser la signatura, el 29 d'abril, del conveni d'adscripció de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica a la Universitat Rovira i Virgili que permet, entre altres, la redacció d'un conveni específic per a l'adscripció de professorat (actualment en fase d'aprovació). Dins d'aquest clima de col·laboració, en el transcurs del curs acadèmic 2002-03 l'Institut ja va començar a treballar amb els professors Ricardo Mar i Eva Subías, del Departament de Geografia i Història.

Així mateix, l'ICAC va formalitzar les relacions amb la Universitat de Barcelona mitjançant la signatura d'un conveni marc de col·laboració (signat amb data de 20 de gener de 2004). Aquest document permetrà l'adscripció de la professora Mercè Roca, catedràtica d'Arqueologia, amb qui l'Institut ja ha començat a treballar en el marc de la línia de recerca "Instrumentum domesticum: materials i comerç en el món antic".

L'Institut va mantenir també una relació estreta amb professorat de la Universitat Autònoma de Barcelona, i espera que les professores Isabel Rodà i Eva Koppel —responsables de la línia de recerca "Arqueologia clàssica i produccions artístiques"— puguin adscriure's a l'ICAC gràcies a la signatura d'un conveni amb aquesta universitat. És el mateix cas del professor Cèsar Carreras, de la Universitat Oberta de Catalunya, amb qui l'Institut ja va treballar en diverses tasques de programació científica i activitats de formació avançada en el marc del programa "Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC) aplicades a l'Arqueologia Clàssica".

També es van iniciar els contactes per a la redacció d'un conveni marc de col·laboració, en aquest mateix sentit, amb el Museu d'Arqueologia de Catalunya.

INVESTIGADORS COL·LABORADORS

Durant el 2003 l'Institut va comptar amb un ampli grup de col·laboradors que va contribuir a dissenyar la programació del centre i a la posada en marxa de les seves primeres activitats. Es tracta fonamentalment de professorat universitari, arqueòlegs professionals, personal de museus i altres centres de recerca afins a l'arqueologia clàssica.

Per a la redacció de les Bases d'Actuació, l'ICAC va comptar amb la col·laboració del professorat següent: Joan Gómez Pallarès, Eva Koppel, Isabel Rodà (UAB); Mercè Roca, Josep Maria Gurt, Jaume Buxeda, Santiago Riera, Joan Sanmartí (UB); Cèsar Carreras (UOC); Ricardo Mar, Eva Subías, Antoni Gonzàlez Senmartí, Jesús Carruesco (URV)

En altres aspectes de la programació de la recerca l'Institut va rebre l'assessorament de Josep Gurri (DORTOKA disseny), Marta Prevosti (Museu de Premià), Arturo Pérez (Universitat de Lleida), Alberto López (Diputació de Barcelona), Alberto Prieto i Oriol Olesti (UAB).

En l'organització del curs interuniversitari d'especialització 2003-04 "Tendències Actuals en Arqueologia Clàssica" hi va participar el professorat següent: Eva Subías, Ricardo Mar i Ignasi Fiz (URV), Santiago Riera, Mercè Roca i Jaume Buxeda (UB), Cèsar Carreras (UOC), Isabel Rodà i Eva Koppel (UAB), David Vivó (UdG). D'altra banda, prestigiosos especialistes europeus també van ser convidats a participar-hi: Jean-Charles Balty (Universitat de París – Sorbonne), Géza Alföldy (Universitat de Heidelberg), Patrizio Pensabene (Universitat de Roma "La Sapienza"), Philippe Leveau (Universitat de Provença), Michael Vickers (Universitat d'Oxford) i Paul Zanker (Institut Arqueològic Alemany a Roma).

L'elaboració de la proposta de doctorat interuniversitari "Arqueologia Clàssica" per al curs acadèmic 2004-05 va coordinar-se des de l'ICAC amb el professorat següent: Joan Gómez Pallarès, Eva Koppel, Isabel Rodà, Alberto Prieto, Oriol Olesti (UAB); Mercè Roca, Josep Maria Gurt, Jaume Buxeda, Santiago Riera, Joan Sanmartí, Miguel Àngel Cau (UB); Cèsar Carreras (UOC) Ricardo Mar, Eva Subías, Antoni Gonzàlez Senmartí, Jesús Carruesco (URV). Professorat estranger: Paolo Sommella (Universitat de Roma), Philppe Leveau (Universitat de Provença), B. W. Cunliffe (Universitat d'Oxford), Walter Trillmich (Institut Arqueològic Alemany)

Per a la participació en la Setmana de la Ciència 2003, l'Institut va comptar amb la col·laboració del professor José Pérez Ballester (Universitat de València).

Línia d'actuació 2.2- Engegada de les línies i els programes de recerca que s'estableixin en el document de "Bases d'Actuació".

Mentre es duia a terme l'adequació de la seu, l'ICAC va començar a implementar l'activitat científica prevista a les Bases d'Actuació. Aquesta està estructurada en quatre grans línies de recerca i tres programes transversals, que han desenvolupat diversos programes de recerca. D'acord amb les Bases d'Actuació cada línia de recerca està regida per una Comissió de Línia presidida pel director de l'ICAC.

La línia de recerca **Arqueologia de la ciutat antiga** va començar a treballar al llarg del 2003 en els programes següents:

- Programa "*Tarraco*". Aquest programa aglutinarà la col·laboració de l'Institut a l'estudi de l'arqueologia de l'antiga *Tarraco*. Aquest primer any s'han realitzat ja dos projectes concrets i s'ha començat la preparació d'una planificació a més llarg termini.
- Programa "Arqueologia de la ciutat romana de *Iesso* (Guissona)". L'Institut s'ha sumat a aquest programa de recerca promogut pel Patronat d'Arqueologia de Guissona, institució en què hi col·laboren, entre d'altres, la Universitat Autònoma de Barcelona i l'Institut d'Estudis Catalans.

La línia de recerca **Arqueologia del paisatge poblament i territori** va començar a treballar al llarg del 2003 en els programes següents:

- Programa "Dinàmica del poblament i formes d'organització del territori a la *Hispania Citerior* mediterrània". Amb aquest programa l'Institut va iniciar una col·laboració estreta amb la Secció Històrico-arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans i el Departament de Ciències de l'Antiguitat de la Universitat Autònoma de Barcelona que ja treballaven en aquest tema.
- Programa "*Ager Tarraconensis*". Aquest programa es proposa plantejar l'estudi arqueològic del que va ser el territori de l'antiga *Tarraco*, especialment l'actual Camp de Tarragona. El 2003 s'ha iniciat l'elaboració d'un primer projecte.

La línia de recerca ***Instrumentum domesticum.* Materials i comerç al món antic** va impulsar i gestionar una Xarxa Temàtica titulada "La vaixella fina d'importació i les seves imitacions a la Hispània Citerior en època tardorepublicana i altimperial: producció i comercialització".

Pel que fa a la línia de recerca **Arqueologia Clàssica i produccions artístiques**, l'any 2003 es va constituir la Comissió de Línia encarregada de coordinar-la, amb la incorporació dels investigadors Eva Koppel (UAB), Isabel Rodà (UAB) i David Vivó (UdG).

D'acord amb les Bases d'Actuació, també es van posar en marxa els tres programes transversals, que desenvolupen disciplines de caràcter metodològic i aplicat afins a l'arqueologia i que incideixen en les diferents línies de recerca. A efectes de l'estructuració de la recerca, aquests programes se situen al mateix nivell que les línies, són coordinats per un investigador responsable i poden desenvolupar diferents projectes.

El programa **Mètodes i tècniques de les ciències experimentals aplicades a l'Arqueologia Clàssica** es va engegar a càrrec dels professors Santiago Riera i Mora (UB), Josep Maria Gurt (UB) i Jaume Buxeda (UB).

En el programa **Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC) aplicades a l'Arqueologia Clàssica** s'ha incorporat el professor Cèsar Carreras (UOC). L'Institut compta també amb l'assessorament de Josep Gurri (Dortoka Disseny).

Finalment, en el programa **Arqueologia Clàssica i Ciències de l'Antiguitat. Fonts textuals, epigrafia i numismàtica** s'han incorporat com a membres de la Comissió de Programa Joan Gòmez Pallarès (UAB), Antoni Gonzàlez Senmartí (URV) i Jesús Carruesco (URV).

Línia d'actuació 2.3- Implementació de projectes de recerca.

PROJECTES DE RECERCA EN CURS DURANT EL 2003

1. Línia de recerca **Arqueologia de la ciutat antiga**

Títol del projecte	Les termes públiques del c/ Sant Miquel de Tarragona (port romà de *Tarraco*, sector oriental)
Línia de recerca	Arqueologia de la ciutat antiga
Programa	*Tarraco*
Investigador responsable	Josep Maria Macias (ICAC)
Breu descripció	Estudi centrat en l'anàlisi de les excavacions efectuades per l'empresa Codex – Arqueologia i Patrimoni als solars núm. 2 del carrer de Zamenhoff, núm. 33 del carrer de Sant Miquel i núm. 1 del carrer de Castaños de Tarragona. Es tracta de la descripció i estudi de les termes públiques identificades a l'àrea portuària de *Tarraco*. A més, s'analitzen altres troballes i es realitza una síntesi de l'evolució històrica de la meitat oriental del port de *Tarraco*.
Data d'inici	Desembre del 2002
Data prevista de finalització	Novembre del 2003 (finalitzat)

Títol del projecte	Iesso 2003
Línia de recerca	Arqueologia de la ciutat antiga
Programa	Arqueologia de la ciutat romana de Iesso (Guissona)
Investigador responsable	Josep Guitart (ICAC) Joaquim Pera (UAB)
Breu descripció	Campanya d'excavació realitzada el juliol de 2003 al Parc Arqueològic de Guissona, al sector de la fortificació i la porta nord de la muralla, i en un dels carrers (cardo 2) de la ciutat antiga.
Data d'inici	Juliol del 2003
Data prevista de finalització	Desembre del 2005

Títol del projecte	Estudi del conjunt arqueològic de Monteró (Camarasa, La Noguera)
Línia de recerca	Arqueologia de la ciutat antiga
Investigador responsable	Jordi Principal (ICAC)
Breu descripció	Definició, estudi i valoració del conjunt arqueològic iberoromà de Monteró dins la dinàmica de poblament antic del Segre mig. Els objectius centrals del projecte són perioditzar i determinar el caràcter i significació dels diferents jaciments que el constitueixen, així com potenciar la conservació i protecció de les seves estructures i del material arqueològic que es recuperi. Finalment, el projecte es proposa contribuir al reconeixement històricocultural del conjunt. El 30 d'abril l'ICAC va signar un conveni de col·laboració amb l'Ajuntament de Camarasa i l'Institut Municipal Progrés i Cultura (Ajuntament de Balaguer). L'ICAC assumeix la direcció i el desenvolupament de la recerca científica necessària per a portar a terme el projecte.
Data d'inici	Abril del 2003
Data prevista de finalització	Desembre del 2006

Títol del projecte	Projecte de recerca arqueològica sobre el jaciment iberoromà del Serrat dels Tres Hereus (Avià-Casserres, Berguedà)
Línia de recerca	Arqueologia de la ciutat antiga
Investigador responsable	Jordi Principal (ICAC)
Breu descripció	El jaciment arqueològic del Serrat dels Tres Hereus està situat a la partió dels termes municipals de Casserres (vessant nord-occidental) i Avià (vessant sud-oriental). La seva seqüència d'ocupació respon a tres moments diferenciats, que abracen del segle I aC al VII dC. L'excavació i estudi d'aquest jaciment, que actualment es troba en un període de transició, ha de culminar en una nova fórmula de gestió i en l'establiment d'uns nous objectius científics i museogràfics. La implicació de diverses institucions (privades, administració local i comarcal), les possibilitats de finançament i l'interès científic i patrimonial del jaciment han portat a la recerca d'un marc de col·laboració que reflecteixi la iniciativa i el compromís de les diferents parts, i que quedarà formalitzat pròximament amb la signatura d'un conveni entre totes les parts interessades.
Data d'inici	Octubre del 2003
Data prevista de finalització	Juny del 2006

Títol del projecte	*Tarraco* paleocristiana. El suburbi del Francolí
Línia de recerca	Arqueologia de la ciutat antiga
Programa	*Tarraco*
Investigador responsable	Jordi López (ICAC)
Breu descripció	Estudi i interpretació del conjunt paleocristià del Francolí, situat a extramurs de l'antiga *Tarraco*. El projecte inclou l'estudi arqueològic d'una *domus* suburbana (segle IV), una basílica funerària (segle V) i altres edificis relacionats, així com l'anàlisi dels diversos materials arqueològics recuperats.
Data d'inici	Desembre de 2002
Data prevista de finalització	Juliol de 2004

2. Línia de recerca **Arqueologia del paisatge, poblament i territori**

Títol del projecte	Ocupació del sòl i formes del paisatge de muntanya als Pirineus orientals de l'Antiguitat a l'època medieval
Línia de recerca	Arqueologia del paisatge, poblament i territori
Programa	Dinàmica del poblament i formes d'organització del territori a la Hispània Citerior Mediterrània.
Investigador responsable	Josep Guitart (ICAC) Josep Maria Palet (ICAC) Santiago Riera i Mora (UB)
Breu descripció	Estudi dels espais de muntanya com a paisatges culturals en les seves dimensions mediambientals, social i humana. Plantejat des d'una perspectiva diacrònica, el projecte se centra especialment en estudiar els "signes" arqueològics de l'antropització dels espais muntanyencs pirenaics, atorgant una atenció preferent al pastoralisme a l'Antiguitat. El marc geogràfic de referència són les comarques de la Cerdanya i de l'alt Urgell.
Data d'inici	Novembre 2003
Data prevista de finalització	Desembre 2007

Títol del projecte	FORMA ORBIS ROMANI
Línia de recerca	Arqueologia del paisatge, poblament i territori
Investigador responsable	Josep Guitart (ICAC)
Breu descripció	Projecte promogut per la Unió Acadèmica Internacional i l'Institut d'Estudis Catalans. El seu objectiu és la preparació de mapes de diversos territoris de l'Imperi romà a escala 1:25.000. L'edició inclou per cada territori: un mapa en què se situen exhaustivament els jaciments documentats i les referències geogràfiques antigues, una descripció i una selecció bibliogràfica per a cadascun dels punts cartografiats, i un estudi topogràficoarqueològic del conjunt del territori englobat. Hem iniciat els contactes per preparar un conveni per tal d'establir la col·laboració de l'ICAC en aquest projecte internacional.
Data d'inici	2004
Data prevista de finalització	

Títol del projecte	La vil·la romana del Morell (Tarragona)
Línia de recerca	Arqueologia del paisatge, poblament i territori
Programa	*Ager Tarraconensis*
Investigador responsable	Josep Maria Macias (ICAC)
Breu descripció	Anàlisi detallat i contextualització territorial de l'excavació arqueològica en extensió desenvolupada l'any 1996 a la vil·la romana del Morell (partida dels Hospitals, Tarragonès), als terrenys de Repsol YPF, per part de l'empresa Codex – Arqueologia i Patrimoni.
Data d'inici	Setembre de 2003
Data prevista de finalització	Març de 2004

Títol del projecte	Origen i desenvolupament del fenomen urbà i dinàmica dels territoris a Catalunya i a Provença durant l'antiguitat: la relació entre una façana litoral i un rerepaís muntanyenc.
Línia de recerca	Arqueologia del paisatge, poblament i territori
Investigadors responsables	Josep Guitart (ICAC) Josep Maria Palet (ICAC)
Breu descripció	Projecte desenvolupat amb la Universitat Autònoma de Barcelona i el Centre Camille Jullian (CNRS-Universitat de Provença) sobre la relació ciutat/territori, societat de plana / societat de muntanya al nord-oest de la mediterrània antiga.

	En l'àmbit català i provençal, s'estudia especialment l'antropització dels espais de muntanya a l'antiguitat i els orígens del pastoralisme i de la transhumància, fent ús dels mètodes de l'arqueologia espacial. Subvencionat pel DURSI PICS 2002-2004.
Data d'inici	2002
Data prevista de finalització	2004

3. Línia de recerca ***Instrumentum domesticum: materials i comerç en el món antic***

Títol del projecte	Xarxa Temàtica (XT): La Vaixella fina d'importació i les seves imitacions a la Hispània Citerior en època tardorepublicana i altimperial: producció i comercialització
Línia de recerca	*Instrumentum domesticum*: materials i comerç en el món antic
Investigador responsable	Mercè Roca (UB) Jordi Principal (ICAC)
Breu descripció	Estudi, ordenació i valoració de l'impacte de la vaixella fina d'importació i les seves imitacions produïdes a la Hispània Citerior entre els segles I aC i I dC, mitjançant l'establiment i consolidació d'un grup de treball ampli que serveixi de punt de referència, fòrum de debat i posada en comú de la informació relacionada amb aquests grups ceràmics. Ajut del DURSI concedit convocatòria 2003.
Data d'inici	2003
Data prevista de finalització	2004

Títol del projecte	Reestudi de la vaixella fina de vernís negre de Cosa (dipòsits A-E). Ansedònia, Toscana, Itàlia
Línia de recerca	*Instrumentum domesticum*: materials i comerç en el món antic
Investigador responsable	Jordi Principal (ICAC)
Breu descripció	Es tracta del reestudi dels materials de vernís negre procedents dels dipòsits A-E de les excavacions de la colònia romana de Cosa (Ansedònia, Toscana, Itàlia), publicats originàriament el 1957, i que es pretenen treballar en la seva totalitat (llur publicació el 1957 fou parcial) . Aquest projecte neix com la primera col·laboració formal entre l'ICAC i l'American Academy in Rome (centre de recerca especialitzat en l'art, l'arqueologia i la cultura clàssica). El

	novembre de 2003 ambdues institucions van signar un conveni marc de col·laboració amb l'objectiu de desenvolupar conjuntament activitats de caràcter científic.
Data d'inici	Durant el 2003 s'ha preparat el projecte, que s'ha de desenvolupar durant el 2004.
Data prevista de finalització	2004

Títol del projecte	Acció Integrada (ACI) sobre el jaciment ibèric del Molí d'Espígol (Tornabous, Urgell)
Línia de recerca	*Instrumentum domesticum*: materials i comerç en el món antic
Investigador responsable	Jordi Principal (ICAC)
Breu descripció	Sol·licitud d'ajut sobre el jaciment ibèric del Molí d'Espígol (Tornabous, Urgell), a càrrec d'un equip de recerca interdisciplinari coordinat des de l'ICAC i del Centre National de la Recherche Scientifique (CNRS). L'objecte de l'acció integrada és la creació d'un grup de treball que des de plantejaments teòrics similars coordini la tasca, unifiqui criteris metodològics i avanci en l'aplicació i l'ús de les noves tecnologies en els sistemes de registre arqueològics. L'activitat de recerca plantejada és la realització d'un estudi integral d'un barri de l'*oppidum* en funció de l'aproximació prèviament apuntada. Ajut del DURSI convocatòria 2003
Data d'inici	2004
Data prevista de finalització	2004

La incorporació, durant el 2003, de becaris predoctorals a l'ICAC ha comportat l'inici de diversos treballs d'investigació per a l'obtenció del Diploma d'Estudis Avançats (DEA):

BECARIS – FI –

- Ada Cortés i Vicente: "La *domus* urbana en època altimperial: anàlisi arqueològica i històrica al C*onventus Tarraconensis*"

  Com a punt de partida de la tesis projectada, s'ha iniciat l'estudi arqueològic d'una casa senyorial de la ciutat romana de *Iesso*, excavada en el Parc Arqueològic de Guissona. L'estudi ha de permetre establir l'evolució arquitectònica de la casa, precisar les seves fases i interpretar-ne les implicacions culturals, socials i econòmiques en el context d'aquella ciutat.

BECARIS – BIR –

- Victòria Cantarellas i Sancho: "*Domus i Villae* a la Tarraconesa Mediterrània entre els segles I aC i II dC, a partir de les recents troballes a Baetulo"

  L'objectiu d'aquest projecte és l'estudi de dues *domus* ubicades a la ciutat romana de Baetulo (Badalona) i enquadrar-les dintre d'un marc més general, en el coneixement de les cases romanes en el *Conventus Tarraconensis* i, per extensió, fer una comparació amb altres indrets de l'Imperi romà.

- Amparo Bellvís i Giner: "Poblament rural i formes d'organització del territori a l'antiguitat: estudi comparatiu de casos entre Catalunya i el País Valencià"

  La recerca se centra en la zona de la Vall del Cànyoles, al Sud de la Província de València. La idea és fer un estudi del territori considerat com una àmplia forquilla cronològica, des del Bronze fins al segle XII dC, tenint en consideració aspectes molt diversos com les vies, els parcel·laris i una anàlisi espacial del territori. La finalitat seria aconseguir fer un estudi regressiu del paisatge i intentar comprendre la dinàmica del canvi de l'espai estudiat al llarg dels segles.

- Núria Morell i Cortès: "Estudi arqueometal·lúrgic del Serrat dels Tres Hereus (Casserres, Berguedà)"

  Dins el marc del projecte d'excavació i difusió del jaciment arqueològic del Serrat dels Tres Hereus (Casserres, Berguedà), i donada l'excepcionalitat tant de les troballes d'objectes metàl·lics com de les restes d'estructures de combustió relacionades amb el seu treball, s'està duent a terme un estudi monogràfic de la metal·lúrgia durant l'antiguitat al jaciment. L'estudi se centra no només en els aspectes tipològics i funcionals, sinó que incideix també en els aspectes tecnològics i en les implicacions socials.

Línia d'actuació 2.4- Presentació de convocatòries per a la contractació de personal investigador.

D'acord amb les Bases d'Actuació, l'ICAC pot contractar personal investigador a través d'ofertes de treball pròpies o participant en convocatòries públiques de personal investigador.

CONVOCATÒRIA RAMÓN Y CAJAL (MCyT)

El 13 de gener de 2003, el Dr. Jordi Principal i Ponce es va incorporar a l'ICAC en qualitat d'investigador del Programa Ramón y Cajal del Ministerio de Ciencia y Tecnología. L'objecte del contracte subscrit amb l'ICAC, que s'estén fins al 12 de gener de 2008, és l'execució dels projectes necessaris per al desenvolupament de la línia de recerca "Instrumentum domesticum" i la participació en les activitats científiques del centre.

El febrer de 2003, l'ICAC va tornar a sol·licitar la participació en aquest programa dins l'àrea temàtica "Historia y Arte" amb l'objectiu d'ofertar dues places a investigadors. El Dr. Josep Maria Palet i Martínez va guanyar una de les esmentades places, i va ser contractat per l'Institut amb data d'1 de febrer de 2004.

CONVOCATÒRIES PRÒPIES

El 18 de juny de 2003 el director de l'Institut va signar la Primera convocatòria de contractes d'investigació de l'ICAC amb l'objectiu de formar un grup d'investigadors altament qualificat (doctors sèniors o júniors especialitzats en Arqueologia Clàssica) per desenvolupar projectes en el marc de les seves línies i programes de recerca. La convocatòria va tenir ressò nacional i internacional gràcies a les actuacions següents:

- Publicació d'un anunci al DOGC núm. 3926, de 16 de juliol de 2003
- Pàgina web de l'ICAC (català, castellà i anglès)
- Tramesa de la convocatòria a les universitats públiques dels Països Catalans, i a les principals universitats espanyoles i europees
- Publicació d'un anunci en el programa del XVI Congrés Internacional d'Arqueologia Clàssica (Boston, Massachussets, USA, 23-26 d'agost)
- Publicació d'un article a la *Revista de Arqueología* (Juliol 2003, p. 7)

D'acord amb la convocatòria, l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR) va procedir a l'avaluació cientificotècnica externa de les 10 sol·licituds rebudes (2 de fora de l'Estat Espanyol). Amb data de 28 de novembre, una Comissió de Selecció nomenada pel Consell de Direcció de l'ICAC va escollir 5 investigadors, amb els quals va iniciar converses per formalitzar la contractació per obra i servei determinat:

- Cau Ontiveros, Miguel Ángel
- Jäggi, Othmar
- Járrega Domínguez, Ramon
- Macias Solé, Josep Maria
- Prevosti Monclús, Marta

Línia d'actuació 2.5- Presentació de convocatòries per a la incorporació de becaris.

Amb la figura del becari, l'Institut pretén assolir la formació de personal investigador mitjançant convocatòries públiques (pròpies o d'altres organismes). El becari de l'ICAC ha de desenvolupar la recerca en el marc d'un o més projectes aprovats per l'Institut.

CONVOCATÒRIA BEQUES FI

La participació de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica en les Beques predoctorals per a la formació de personal investigador (FI) de la Generalitat de Catalunya va suposar l'inici de la beca, amb data 1 de gener de 2003, d'Ada Cortès i Vicente. El mes d'octubre l'ICAC va sol·licitar dues noves beques, una de les quals va ser atorgada a Maria Amparo Bellvís i Giner, que es va incorporar al centre l'1 de gener de 2004.

CONVOCATÒRIES PRÒPIES (BIR)

L'Institut Català d'Arqueologia Clàssica va convocar 5 beques de postgrau d'iniciació a la recerca en el camp de l'arqueologia clàssica (BIR) per a l'any 2003 (DOGC núm. 3914, de 30 de juny). Les beques s'adreçaven a llicenciats que haguessin acabat aquests estudis amb posterioritat a l'u de gener de 2002, amb l'objectiu de completar la seva formació i permetre'ls acréixer els seus coneixements pràctics en el món de l'arqueologia. La convocatòria també es va difondre mitjançant la pàgina web de l'ICAC, i es va fer arribar al professorat i als departaments corresponents de les universitats dels Països Catalans.

D'acord amb la convocatòria, una Comissió de Selecció presidida pel director de l'ICAC va avaluar i seleccionar els 15 candidats. Amb data de 16 d'octubre es va resoldre d'adjudicació de les beques a les persones següents:

- Víctor Lluís Pérez Garcia
- Maria Amparo Bellvís Giner
- Victòria Cantarellas Sancho
- Núria Morell Cortés
- Mariona Valldepérez Ayxendri

Les beques consten de dos cicles d'un any cadascun, i preveuen unes pràctiques de camp i de laboratori en empreses d'arqueologia (25% de la durada de la beca). Per aquest motiu, durant el 2003 l'Institut va oferir a totes les empreses d'arqueologia de Catalunya la possibilitat d'establir un conveni de col·laboració per a la incorporació dels becaris i la realització de les pràctiques. Finalment, l'Institut va signar conveni amb les empreses següents:

- CODEX- Arqueologia i Patrimoni (juliol de 2003)
- ACTIUM Patrimoni Cultural (juliol de 2003)
- ATICS, SL (juliol de 2003)
- Arqueociència, Serveis Culturals SL (desembre de 2003)

El mes de desembre, Víctor Lluís Pérez Garcia i Maria Amparo Bellvís Giner van presentar la renúncia a la beca perquè els va ser concedida una beca FI. El gener de 2004 el director de l'Institut va resoldre adjudicar dues noves beques als primers candidats de la llista de reserva: Arnau Fernàndez Trullén i Anna Garrido Elena.

Línia d'actuació 2.6- Inici de la contractació de tècnics de suport a la recerca.

Tècnics de suport general a la recerca amb contracte laboral temporal a l'ICAC:

- Clara Ventura Manen
  Suport a la direcció i a les activitats de recerca, formació avançada i difusió
  Primer contracte: setembre de 2002
  Segon contracte: novembre de 2003

- Miquel Gibert i Cervelló
  Manteniment de l'equipament informàtic i audiovisual
  Novembre de 2003

Tècnics de suport general a la recerca amb contracte de prestació de serveis a l'ICAC:

- Raquel Muñoz i Punzano
  Posada en marxa del Centre de Documentació
  Novembre de 2003

Tècnics de suport a projectes de recerca amb contracte laboral temporal a l'ICAC:

- Montserrat Garcia i Noguera
  Estudi de mosaics i fragments arquitectònics. Projecte "Les termes públiques del c/ Sant Miquel de Tarragona (port romà de Tarraco, sector oriental)".
  Gener de 2003

- Moisès Díaz i García
  Anàlisi tipològica i descriptiva de les termes. Projecte "Les termes públiques del c/ Sant Miquel de Tarragona (port romà de Tarraco, sector oriental)".
  Febrer de 2003

- Cèsar Augusto Pociña i López
  Realització de la hipòtesi de la restitució arquitectònica de les termes. Projecte "Les termes públiques del c/ Sant Miquel de Tarragona (port romà de Tarraco, sector oriental)".
  Març de 2003

- Oscar Curulla i Ferré
  Realització de dibuixos i planimetria. Projecte *Tarraco* paleocristiana. El suburbi del Francolí
  Juny-octubre de 2003

- Ignasi Fiz i Fernàndez
  Preparació del projecte de la Carta Arqueològica informatitzada de la ciutat de Tàrraco.
  Inici: Novembre de 2003

- Joan Menchon i Bes
  Col·laboració en el projecte "La vil·la romana del Morell (Tarragona)"
  Novembre-desembre de 2003

L'ICAC també va contractar les empreses següents:

- CODEX –Arqueologia i Patrimoni
  Digitalització planimetria. Projecte "Les termes públiques del c/ Sant Miquel de Tarragona (port romà de Tarraco, sector oriental)".
  Maig 2003

- Digivisión
  Digitalització d'imatges i planimetria. Projecte "La vil·la romana del Morell (Tarragona)"
  Novembre - desembre de 2003

Línia d'actuació 2.7- Participació de l'ICAC en projectes i xarxes de recerca finançades per la Unió Europea o per les altres administracions públiques.

Durant el 2003 l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica va participar en convocatòries per a la subvenció de projectes de recerca:

ÀMBIT EUROPEU

"URBANITAS. La planificació moderna de les ciutats antigues"

Aquest projecte es va presentar al programa europeu Interreg II B Mediterrània Occidental, dins la línia número 4 corresponent a la "circulació, valorització del patrimoni i el seu desenvolupament". El projecte s'ha emmarcat en l'apartat 4.1 "Protecció i valorització del patrimoni natural i cultural, gestió de la biodiversitat, dels territoris i paisatges". L'ICAC hi participa conjuntament amb els organismes i entitats següents:

- Comune di Alghero (Alghero A¡sardegna - Italia)
- Câmara Municipal de Campo Maior (Alto Alemptejo - Portugal)
- Museu d'Arqueologia de Catalunya-Empúries (Empúries - Girona)
- Patronat d'Arqueologia de Guissona (Guissona – Lleida)

El projecte URBANITAS proposa la forma com, en l'actualitat, les ciutats antigues que formen el nostre patrimoni s'han d'integrar en el marc de les nostres ciutats modernes. Per aconseguir aquesta integració, el projecte proposa el treball en dues línies: una en què s'utilitzen les noves tecnologies per a la recreació virtual d'aquests elements patrimonials, i una altra en què es proposa l'aplicació d'un nou model de gestió d'aquest patrimoni cultural mitjançant la creació d'un nou concepte anomenat "Territori Museu". Aquest nou model pretén aglutinar en un mateix esforç els elements patrimonials, paisatgístics, etc. del territori i la implicació de la població local en la seva gestió.

El projecte proposa, com a experiència pilot per aplicar aquests nous conceptes, centrar-se en el patrimoni arqueològic i crear els "Tecno Parc Arqueològics", que permetran convertir els jaciments en un espai pel coneixement i experimentació a partir de l'aplicació de les noves tecnologies.

ÀMBIT CATALÀ

"La Vaixella fina d'importació i les seves imitacions a la Hispània Citerior en època tardorepublicana i altimperial: producció i comercialització"

L'ICAC va sol·licitar un Ajut per a la creació, desenvolupament i consolidació de Xarxes Temàtiques (XT) al Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya.

L'objectiu d'aquest projecte és l'estudi, ordenació i valoració de l'impacte de la vaixella fina d'importació i les seves imitacions produïdes a la Hispània Citerior entre els segles I aC i I dC, mitjançant l'establiment i consolidació d'un grup de treball ampli que serveixi de punt de referència, fòrum de debat i posada en comú de la informació relacionada amb aquests grups ceràmics.

Grups integrants de la xarxa:
- Grup de Recerca d'Arqueologia Clàssica, protohistòrica i Egípcia (UB)
- Grup de Recerca Arqueològica de la UAB
- Grup d'Arqueologia (UdG)
- Grup d'Empúries (MAC – Empúries)
- Grup per a la Recerca de la romanització a la Laietània (Museu de Mataró)
- Grup Baetulo, ciutat romana (Museu de Badalona)
- Grup de Producción y comercio de cerámicas helenísticas: púnicas y romanas (Universitat de València)
- Àrea d'Arqueologia – Museu Arqueològic d'Alacant (Universitat d'Alacant) Grupo de Investigación sobre la cerámica antigua en el valle medio del Ebro (Universitat de Valladolid)
- Projecte Arqueològic de l'Almoina (Ajuntament de València)
- Groupe de recherche sur la cèramique de type italique en Languedoc (Archéologie des sociétés méditerranéennes: milieux, territoires, civilisations
- Cosa Pottery Reserach (American Academy in Rome)

Durada: 2003-04
Finançament: DURSI (ajut concedit convocatòria 2003: 4.100 €)

"Estudi prospectiu de l'*oppidum* ibèric del Molí d'Espígol (Tornabous, Urgell)"

L'ICAC va sol·licitar un Ajut per a Accions Integrades (ACI) al Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya

Es tracta d'una sol·licitud d'ajut sobre el jaciment ibèric del Molí d'Espígol (Tornabous, Urgell), a càrrec d'un equip de recerca interdisciplinari coordinat des de l'ICAC i el Centre National de la Recherche Scientifique (CNRS). L'objecte de l'acció integrada és la creació d'un grup de treball que des de plantejaments teòrics similars coordini els treballs, unifiqui criteris metodològics i avanci en l'aplicació i l'ús de les noves tecnologies en els sistemes de registre arqueològics. L'activitat de recerca plantejat és la realització d'un estudi integral d'un barri de l'*oppidum* en funció de l'aproximació prèviament apuntada.

Durada: 2004
Finançament: DURSI (ajut concedit de 3.000 €)

Publicacions científiques dels investigadors de l'ICAC durant el 2003

- GUITART, J. "L'Institut d'Estudis Catalans i la política de recerca arqueològica durant la segona República i la postguerra", a BARBARA, J., GARCÍA, J. (ed.): *L'arqueologia a Catalunya durant la República i el Franquismo (1931-1975).* Actas de las Jornadas de Historiografía celebradas en Mataró los días 24 y 25 de octubre de 2002. P. 93-102

- GUITART, J. "L'arqueologia clàssica en l'obra de Puig i Cadafalch", a *Puig i Cadafalch i la Catalunya contemporània.* Jornades Científiques de l'Institut d'Estudis Catalans. Barcelona, 2003, p. 41-51

- GUITART, J..; PALET, J.M.; PREVOSTI, M. (eds.): *Territoris antics a la Mediterrània i a la Cossetània oriental. Actes del Simposi Internacional d'Arqueologia del Baix Penedès.* Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2003.

- GUITART, J..; PALET, J.M.; PREVOSTI, M. "La Cossetània oriental de l'època ibèrica a l'antiguitat tardana: ocupació i estructuració del territori", a GUITART, J..; PALET, J.M.; PREVOSTI, M. (eds.): *Territoris antics a la Mediterrània i a la Cossetània oriental. Actes del Simposi Internacional d'Arqueologia del Baix Penedès.* Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2003. p. 129-157

- PALET, J.M. "L'organització del paisatge agrari al Penedès i les centuriacions del territori de Tàrraco: estudi arqueomorfològic", a GUITART, J..; PALET, J.M.; PREVOSTI, M. (eds.): *Territoris antics a la Mediterrània i a la Cossetània oriental. Actes del Simposi Internacional d'Arqueologia del Baix Penedès.* Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2003. p. 211-229

- PALET, J.M.; RICOU, F.; SEGARD, M.: "Prospections et sondages sur les sites d'altitude en Champsaur (Alpes du sud)". *Archéologie du Midi Médiéval,* 21, Montpellier, 2003, pp. 197-208.

- BOSCH, F., BRAVO, P., MACIAS, J.M. "Excavacions arqueològiques en la Boqueria Medieval de Tarragona". Comunicació al II Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya. Sant Cugat del Vallès, 2003. P. 318-324

- MENCHON, J., TEIXELL, I., MUÑOZ, A. MACIAS, J.M. "Excavacions arqueològiques a la Catedral de Tarragona (2000-2002)". Comunicació al II Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya. Sant Cugat del Vallès, 2003. P. 121-128

OBJECTIU 3

DESENVOLUPAMENT DE LES ACTIVITATS DE FORMACIÓ AVANÇADA I DE DIFUSIÓ

Línia d'actuació 3.1- Disseny i realització d'un curs interuniversitari d'arqueologia clàssica per al curs acadèmic 2003-04.

Per al curs acadèmic 2003-04, l'ICAC va impulsar i organitzar el curs interuniversitari d'especialització "Tendències Actuals en Arqueologia Clàssica", amb l'objectiu de desenvolupar els nous plantejaments teòrics i metodològics d'aquesta disciplina i les seves aportacions al coneixement del món antic.

Per dissenyar la seva primera activitat de formació avançada, l'Institut va comptar amb investigadors propis i amb la col·laboració de professorat de les universitats de Barcelona (UB), Autònoma de Barcelona (UAB), Girona (UdG), Rovira i Virgili (URV) i Oberta de Catalunya (UOC). També va convidar especialistes europeus d'aquest camp del coneixement: Jean-Charles Balty (catedràtic de la Universitat de París-Sorbonne), Paul Zanker (Institut Arqueològic Alemany a Roma), Philippe Leveau (Universitat de Provença), Michael Vickers (Universitat d'Oxford), Patrizio Pensabene (Universitat de Roma "La Sapienza") i Géza Alföldy (Universitat de Heidelberg).

El curs, estructurat en 4 unitats temàtiques diferents, consta de 40 hores dividides en dos blocs intensius de tres dies cadascun a celebrar a la seu de l'ICAC els mesos de febrer i abril de 2004; es va adreçar especialment als estudiants de tercer cicle de les universitats (amb la voluntat que tingués un reconeixement de crèdits en determinats programes de doctorat), però també es va obrir al públic general interessat en l'Arqueologia Clàssica. La difusió per a la preinscripció es va fer mitjançant l'edició d'un tríptic informatiu que, a més d'aparèixer a la web de l'ICAC, es va trametre a totes les universitats dels Països Catalans. Finalment el curs va admetre 36 alumnes d'arreu del Principat (entre altres, alumnes del doctorat de la UAB i del Graduat Superior d'Arqueologia de la URV) i el sud de França.

Línia d'actuació 3.2- Inici dels contactes per a la planificació d'un programa de doctorat interuniversitari

Durant el 2003, l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica va establir contacte amb totes les universitats catalanes amb el propòsit d'elaborar conjuntament una proposta de programa de doctorat interuniversitari en Arqueologia Clàssica.

Finalment, el programa va ser presentat i va ser aprovat per la Universitat Rovira i Virgili i la Universitat Autònoma de Barcelona, amb les quals l'Institut va promoure la redacció d'un conveni de col·laboració per acordar la realització conjunta d'aquest programa de doctorat. El conveni, que conté en annex el programa docent, va ser signat amb data de 26 de gener de 2004; seguidament, i dins els terminis previstos, es va trametre al Ministerio de Educación, Cultura y Deporte la sol·licitud de menció de qualitat del programa de doctorat interuniversitari "Arqueologia Clàssica" per al curs acadèmic 2004-05 i 2005-06.

Línia d'actuació 3.3- Organització de conferències, seminaris, cursos, taules rodones i altres reunions científiques.

- 22 de gener de 2003: Conferència de Josep M. Macias i Moisès Díaz a la *Tribuna d'Arqueologia 2002-2003.* (Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya – Barcelona). "Les termes públiques de Tàrraco i la monumentalització de la façana marítima de la ciutat (Tarragona, Tarragonès)".

- 30 de gener de 2003: Acte acadèmic de presentació de la primera publicació de l'ICAC: *La corona immarcescible. Pintures de l'antiguitat tardana de la Necròpolis Alta d'Oxirinc (Mínia, Egipte),* d'Eva Subías Pascual. La presentació (feta a la sala d'actes de la Facultat de Lletres de la URV) va ser a càrrec de Josep Guitart, director de l'Institut; Lluís Arola, rector de la URV; Antoni Gonzàlez i Senmartí, vicerector de campus i relacions institucionals de la URV; Josep Padró (UB) i Eva Subías (URV).

- 16-18 de maig de 2003: Primera participació de l'ICAC en les Jornades de TÀRRACO VIVA – V Fira de Productes de divulgació Històrica Romana, organitzades pel Museu d'Història de Tarragona. L'ICAC va exposar, al costat del Seminari de Topografia Antiga de la URV, un plafó divulgatiu sobre la seva activitat de recerca, formació avançada i difusió.

- 3-5 de novembre de 2003: Participació de l'Institut en la Setmana de la Ciència 2003. A Tarragona la URV va coordinar la participació dels diversos grups de recerca al Palau de Congressos de la ciutat, mitjançant conferències i una mostra

d'R+D (estands). L'ICAC va organitzar el taller pedagògic *Instrumentum domesticum*, destinat a il·lustrar la tasca de classificació i datació de materials ceràmics trobats en jaciments arqueològics i va oferir la conferència "Arqueología clásica. Investigación y Sociedad" a càrrec del professor José Pérez Ballester (Universitat de València). Finalment, es va celebrar una Jornada de portes obertes de la seu de l'ICAC.

- 6 i 7 de novembre de 2003: L'ICAC va organitzar la Taula Rodona "IMITATIO VASARIA. Les imitacions de vaixella fina a la Hispània Citerior en època tardorepublicana i altimperial: producció i comercialització", coordinada per Mercè Roca i Jordi Principal en el marc de la Xarxa Temàtica. Aquesta reunió va aglutinar especialistes de diverses institucions i grups de recerca.

- Durant el mes de novembre, l'ICAC col·labora en l'organització d'un cicle de conferències de la Reial Societat Arqueològica Tarraconense (RSAT). Totes les conferències es van pronunciar a la Sala d'Actes de l'Institut.

    - Ramon Galon: *Centcelles: significació i fonts del mosaic* (11 de novembre)

    - Moisés Díaz (CODEX); Montserrat Garcia (CODEX); Josep Maria Macias (ICAC): *Les termes públiques del carrer Sant Miquel* (13 de novembre)

    - Moisés Díaz (CODEX); Pedro Otiña: *Comerç i producció a Tarragona durant el període ibèric final i els primers segles e la ciutat romana a través de la ceràmica* (18 de novembre)

    - Jordi López (ICAC): Sepulcra christianorum. *Els enterraments de la darrera basílica paleocristiana descoberta a Tarragona* (20 de novembre)

    - Josep Guitart (ICAC); Josep Maria Palet (ICAC): *Dinàmica del poblament. Organització territorial a la Cossetània oriental* (25 de novembre)

    - Josep A. Remolà (MNAT): *L'arqueologia del setge de 1811* (27 de novembre)

- 11-13 de novembre de 2003: Seminari del Grup de Poesia Epigràfica de la UAB (dirigit per Joan Gòmez Pallarès). Celebrat a la seu de l'ICAC

- 3 de desembre de 2003: Presentació de l'ICAC al Centre a Itàlia de la Generalitat de Catalunya (Roma). Amb l'objectiu de difondre internacionalment l'ICAC en el context de les acadèmies d'arqueologia de Roma i de presentar la segona publicació de l'Institut, Josep Maria Macias va fer una conferència titulada *Un esponente di terme pubbliche nell'Area portuale di Tarraco*, que va ser presentada per Josep Guitart i en què es donaven a conèixer en primícia dels resultats obtinguts de l'estudi del jaciment de les termes públiques del carrer Sant Miquel de Tarragona.

- 16 de desembre de 2003: Seminari *L'oléiculture, les productions agricoles et la formation de paysages culturels*. Seminari sobre l'olicultura i la formació de

paisatges culturals a la mediterrània nord-occidental durant l'antiguitat. Activitat programada per l'ICAC en col·laboració amb el Centre Camille Jullian, de la Universitat de Provença (França). Hi van intervenir els professors Philippe Leveau i Dominique Garcia, catedràtics d'arqueologia d'aquesta universitat francesa, juntament amb d'altres especialistes catalans i francesos convidats per l'ICAC.

Presentació de comunicacions en reunions científiques:

- 8-9 de maig: VI Reunió d'Arqueologia Cristiana Hispànica (València). Ponència de J.M. Macias i J.A. Remolà (MNAT) titulada "L'àrea portuària de *Tarraco*"

- 7-8 de maig. XXVII Congreso Nacional de Arqueología (Osca), organitzat per l'Instituto de Estudios Altoaragoneses (Diputación de Huesca). Participacions de l'ICAC:

  - Comunicació de Moisès Díaz
    Títol: *Las termas públicas de Tarraco (HispaniaTarraconensis)*

  - Comunicació de Josep Maria Palet
    Títol: *Arqueomorfología y territorio: aproximación a las enturiaciones de Tarraco (Tarragona)*

  - Comunicació de Jordi Principal
    Títol: *El Grupo de Nikias-Iwn: análisis comercial de una producción de vajilla fina de barniz negro del siglo III aC*

Línia d'actuació 3.4- Edició de publicacions científiques i de divulgació.

L'ICAC ha preparat durant el 2003 l'edició dels llibres següents:

SUBÍAS, E. *La corona immarcescible. Pintures de l'antiguitat tardana de la Necròpolis Alta d'Oxirinc (Mínia, Egipte).* Col·lecció Sèrie Documenta 1. Tarragona: Institut Català d'Arqueologia Clàssica, gener de 2003. Incorpora la traducció al francès.

MACIAS, J.M. *Les termes públiques de l'àrea portuària de Tàrraco: el carrer de Sant Miquel de Tarragona*. Text en català. Traducció de les conclusions a l'anglès. (en premsa)

MAR, R. *In Palatii Radice. Les excavacions espanyoles (1989-1992) a l'entorn del temple de Júpiter Stator (Palatí) i la formació dels palaus imperials a Roma*. Text en català i castellà. Traducció de les conclusions a l'anglès. (en premsa)

OBJECTIU 4

ADEQUACIÓ DE LA SEU DE L'INSTITUT I POSADA EN MARXA DEL SEU FUNCIONAMENT

Línia d'actuació 4.1- Finalització de les obres de remodelació i adequació de la seu de l'ICAC.

La seu de l'ICAC és l'edifici de l'Antic Mercat del Fòrum de Tarragona, situat al bell mig del nucli històric de *Tarraco*. Es tracta d'un edifici cedit per la Universitat Rovira i Virgili a l'Institut, amb una durada indefinida, condicionada a la cessió que l'Ajuntament de Tarragona va fer de l'edifici en favor d'aquesta universitat.

Les obres d'adequació de la seu van constar de dues fases. La primera fase es va estendre de gener a abril del 2003 i va consistir en la remodelació dels espais de la planta primera (envans, paviments, fusteria interior, instal·lacions i acabats). La segona fase es va estendre de l'abril al juliol, i va suposar la remodelació dels espais de la planta baixa i el soterrani. En ambdós casos, el concurs de les obres va ser adjudicat a CONTRATAS Y OBRAS, Empresa Constructora, SA.

En total, els espais remodelats són 1.129 m2, que es reparteixen en despatxos, sales per als becaris, un taller i un laboratori, un centre de documentació, una sala d'actes, una sala de reunions i un seminari, i un magatzem.

Línia d'actuació 4.2- Equipament de la seu de l'ICAC

El mes d'abril, quan es van enllestir les obres de la primera planta, el personal de l'Institut es va traslladar a la nova seu, on va començar a requerir de la infraestructura necessària per a realitzar les seves tasques, tant administratives com de recerca. L'equipament de les instal·lacions va començar, doncs, en aquell moment. En concret s'ha moblat i equipat completament la Sala d'Actes; també s'ha fet la primera fase de l'equipament informàtic del centre (hardware i software), així com s'ha iniciat el proveïment del taller, el laboratori, l'estudi fotogràfic i els magatzems.

Línia d'actuació 4.3- Dotació de l'equipament científic dels laboratoris, taller i centre de documentació.

Durant el 2003 s'han iniciat les tasques d'equipament científic dels espais de la nova seu. Pel que fa al laboratori, s'han iniciat els projectes de la dotació d'instruments de restauració i anàlisi de materials arqueològics. El taller ha estat equipat amb tecnologia avançada per a la realització de tasques de dibuix, topografia i digitalització. El Centre de documentació es va posar en marxa amb la col·laboració i l'assessorament del Servei de Biblioteca de la URV, amb l'objectiu de coordinar-se informàticament amb ella i amb la resta de biblioteques de la ciutat. El darrer trimestre del 2003 l'ICAC va iniciar la compra de llibres especialitzats en arqueologia clàssica d'acord amb els suggeriments dels investigadors propis i els col·laboradors. A més l'ICAC va contractar els serveis d'un tècnic bibliotecari per gestionar correctament aquesta tasca.

INDICADORS DE SEGUIMENT

Resum d'objectius, línies d'actuació i indicadors de l'any 2003

Objectiu Estratègic	*Línies d'actuació*	*Indicadors*	*Previsió 2003*	*Real a 31/12/03*	*Observacions*
Disseny i engegada de l'estructura	Elaboració pla quadriennal	Contractació de personal:			
	Implementació estructura organitzativa	Investigadors	5	5	
		Becaris	6	6	
	Incorporació personal	Suport a la investigació	3	3	
		Administració	2	2	
Desenvolupament recerca	Incorporació investigadors	Nombre de projectes de recerca	7	10	
	Engegada línies i programes de recerca	Ingressos fons competitius	50.000	57.992,24	
	Implementació projectes recerca	Tesis doctorals llegides	–	–	
	Convocatòries contractació investigadors	Activitats de formació:			
	Convocatòries becaris	Doctorat i/o cursos de postgrau	–	–	
		Cursos de formació avançada	–	–	
	Contractació personal suport recerca	Reunions científiques:			
	Participació projectes europeus	Organitzant-les	1	1	
		Coorganitzant-les	–	–	
Desenvolupament d'activitats de formació i de	Disseny i realització curs interuniversitari	Publicacions:			
	Planificació programa doctorat	En llibres editats per l'ICAC	3	3	

Objectiu Estratègic	Línies d'actuació	Indicadors	Previsió 2003	Real a 31/12/03	Observacions
		En llibres d'altri	1	1	Ed. Dept. Cultura Gen. Cat.
	Organització de conferencies, seminaris, i altres	Articles en actes de reunions científiques de reconegut prestigi	2	6	
	Edició de publicacions científiques i de divulgació	Articles en revistes de reconegut prestigi	_	1	
Habilitació de la seu de L'ICAC	Finalització obres	Activitats de difusió i divulgació científica:			
		Conferències	_	7	Coorganitzades
	Equipament de la seu	Presència en els mitjans de comunicació	25	27	
	Equipament científic	Col·laboració en exposicions	_	_	